

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 8. juni 2021

Sag BS-48002/2019-OLR
(10. afdeling)

Ruth Olsen
(tidligere Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen
CVR-nr. 12139101 og CVR-nr. 17398954)
(advokat Mogens Dyhr Vestergaard)

og

Søren Ingemann Larsen
(tidligere www.martinus-webcenter.dk
v/Søren Ingemann Larsen)
(advokat Mogens Dyhr Vestergaard)

og

Fonden Det Tredie Testamente
The Third Testament Foundation
CVR-nr. 29146721
(advokat Per Justesen)

og

Livets Skole i Martinus åndsvidenskab
CVR-nr. 41605863
v/Jan Langekær
(tidligere Livets skole i Åndsvidenskab
v/Jan Langekær)
(advokat Per Justesen)

mod

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut
(tidligere Martinus Idealfond)
(advokat Martin Dahl Pedersen)

og

Sag BS-48075/2019-OLR
(10. afdeling)

Åndsvidenskabsforlaget v/ Kurt Christiansen, nu boet efter Kurt Christiansen
(advokat Mogens Dyhr Vestergaard)

mod

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut
(tidligere Martinus Idealfond)
(advokat Martin Dahl Pedersen)

Københavns Byret har den 19. juli 2019 afsagt domme i 1. instans (sag BS-42/2013-KBH) og har tidligere afsagt deldom den 11. december 2014.

Landsdommerne Malou Kragh Halling, Katja Høegh og Nicolai Uggerhøj-Wint-her har deltaget i ankesagerne afgørelse.

Påstande

I sag BS-48002/2019-OLR har appellanterne, Ruth Olsen (tidligere Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen CVR-nr. 12139101 og CVR-nr. 17398954), Søren Ingemann Larsen (tidligere www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen), Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation CVR-nr. 29146721 og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab CVR-nr. 41605863 (tidligere Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær), gentaget påstanden for byretten om frifindelse for indstævnte, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts (tidligere Martinus Idealfond) påstande.

I sag BS-48075/2019-OLR har appellanten, boet efter Kurt Christiansen (tidligere Åndsvidenskabsforlaget v/ Kurt Christiansen), ligeledes nedlagt påstand om frifindelse, idet den afsagte udeblivelsesdom påstås realitetsbehandlet.

Indstævnte, Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, har påstået stadfæstelse i begge sager.

Da Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen CVR-nr. 12139101 og Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen CVR-nr. 17398954 er ophørt, og da www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen ikke har et CVR-nr., er parterne enige om, at disse appellanter rettelig er Ruth Olsen og Søren Ingemann Larsen. Der er ligeledes enighed om, at appellanten, Livets Skole i Åndsvidenskab v/Jan Langekær, rettelig er Livets Skole i Martinus åndsvidenskab CVR-nr. 41605863, og at ankedommen skal angå de nævnte parter.

Supplerende sagsfremstilling

Yderligere om baggrunden for sagen og forløbet

I Martinus Åndsvidenskabelige Institut Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer (kommentarer her vist som indrykket tekst) står der blandt andet:

”§ 3   **Formål**

...

Stk. 1   I hele sin virksomhed og med alle de midler, der står til dens rådighed, skal institutionen udelukkende tjene følgende almenyttige formål:

Instituttet kan kun bruge sine *midler* til de formål, der er angivet i de efterfølgende tre afsnit.

...

Bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side,

Værkerne skal bevares *uændret*, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er *Martinus egne værker*, og hvad der ikke er.

...

Gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form.

Instituttet skal sørge for *udgivelse* af værkerne - dog så vidt muligt på fremmede forlags eget initiativ. Det skal ske i betryggende form, ved at der *ikke foretages ændringer* i indholdet.

Der skal sørges for oversættelse af værkerne til så mange sprog om muligt - dog fortrinsvis på oversætteres

eget initiativ. Det skal ske i betryggende form, ved at få oversat i så detaljeret *overensstemmelse med originalen* som muligt og i korrekt sprog.

...

§ 4 Oprettelse og kapitalforhold

...

Stk. 1 Institutionen er oprettet i 1956 på initiativ af forfatteren Martinus Thomsen, kaldet Martinus.

Stk. 2 Institutionens formue bestod ved oprettelsen af de aktiver og passiver, som Martinus skænkede ved gavebrev af 30. oktober 1956 med påtegning af 14. marts 1957.

...

Stk. 3 Institutionen er eneindehaver af den fuldstændige ophavsret og copyright til Martinus samlede værker i henhold til gavebrev af 18. juni 1980.

...

Stk. 4 De nødvendige midler til institutionens virksomhed tilvejebringes ved egen indtjening og ved ubetingede gaver og bidrag.

Man må regne med, at Instituttet engang i fremtiden vil få en ret betydelig *egen indtjening* i form af de honorarer, som skal betales af fremmede forlag og andre for at reproducere og udgive værkerne.

Det gælder indtil ophavsret og copyright udløber. Normalt sker det *50 år* efter forfatterens død, men i særlige tilfælde kan denne periode forlænges."

I en meddelelse af 7. januar 2011 fra Rådet for Martinus Institut til Martinus Interessegruppe på Facebook står der:

"Subject: Besked fra Rådet, Martinus Institut

Vigtig besked fra Rådet på
<http://www.facebook.com/l/208f27AttdGYZNLQbH-GO4dl06ZA;www.martinus.dk>.

...

"Udgivelse af Martinus' værk uden Instituttets tilladelse

06.01.11

Ifølge en artikel i bladet "Den ny verdens impuls" nr. 4 2010, vil Åndsvidenskabsforlaget udgive og sælge 13 af Martinus' småbøger. Udgivelsen sker uden at Martinus Institut er blevet spurgt om tilladelse, og udgivelsen er derfor en krænkelse af Instituttets ophavsret.

Martinus Institut er den officielle udgiver af Martinus' værk. Instituttet udgiver værket efter de retningslinjer, som Martinus har fastlagt. Bøgerne kan købes hos boghandleren, på Martinus Institut eller i vores netboghandel:

http://www.facebook.com/l/208f2ruCD2DBo_Vg1BDaUBDAw-GA;shop.martinus.dk. Hvis du ønsker at forhandle bøger af Martinus, kan du henvende dig til Danske Boghandleres Kommissionsanstalt (DBK), som distribuerer bøgerne for Instituttet.

Rådet for Martinus Institut"

Udover de i byrettens dom nævnte henvendelser om ophavsretskrænkelser fra Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut ved brev af 27. marts 2009 til Søren Ingemann Larsen med kopi til Kurt Christiansen, ved brev af 12. februar 2010 til Kurt Christiansen med kopi til Ruth Olsen, ved mail af 28. april 2010 til Søren Ingemann Larsen og ved brev af 15. december 2010 til Kurt Christiansen og Jan Langekær har fonden tillige påtalt ophavsretskrænkelser ved brev af 11. oktober 2011 til Ruth Olsen om hendes salg af Bisættelse i gammel udgave og i brev af 3. marts 2013 til Jan Langekær om dennes salg af ulovlige kopier af Livets Bog (bind I-VII), Bisættelse, Det Evige Verdensbillede (Bog 1-3) samt alle Småbøger og anden ulovlig anvendelse af materiale fra Martinus' værk.

Der er for landsretten yderligere fremlagt blandt andet:

- En supplerende erklæring af 7. februar 2020 fra Rolf Elving.
- Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts nuværende udgivelsesdirektiv.
- Mail betegnet "Bekymringsskrivelse" af 24. november 2020 fra Jacob Kølle Christiansen til Erhvervsstyrelsen og en af ham udarbejdet redegørelse af 17. december 2020 til styrelsen.

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts advokat, advokat Martin Dahl Pedersen, har endvidere ved brev af 13. maj 2020 over for advokat Peer B. Petersen påtalt forskellige ophavsretskrænkelser på www.martinus-webcenter.dk og en krænkelse af databasebeskyttelsesforordningen begået af Søren Ingemann Larsen. Advokat Peer B. Petersen har ved mail af 22. maj 2020 på vegne Søren Ingemann Larsen afvist, at der foreligger krænkelse, hvorfor de pågældende indlæg ikke vil blive fjernet fra webstedet.

Erstatningskravet

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut har fremlagt følgende yderligere opgørelse til støtte for erstatningskravet:

”

BOGSALG	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2010-2020
(alle beløb er uden moms)																
Bøger, CD og symboler	375.715	315.658	287.398	305.874	246.311	194.152	347.486	205.188	197.355	363.928	191.852	181.586	289.096	221.524	248.554	2.687.032
Ny udgivelser	0	0	0	0	-6.192	-6.192	-114.192	-61.192	-53.152	-139.920	-24.480	-19.680	-187.200	-59.520	-41.040	-712.760
Salg renset for nyudgivelser	375.715	315.658	287.398	305.874	240.119	187.960	233.294	143.996	144.203	224.008	167.372	161.906	101.896	162.004	207.514	1.974.272
Estimeret salg til "gamle" priser					246.311	269.656	482.619	284.983	274.104	505.456	266.461	252.203	401.522	307.672	345.214	3.636.201
1) PRISEFFEKT - Mistet omsætning grundet prisnedsættelse					0	75.504	135.133	79.795	76.749	141.528	74.609	70.617	112.426	86.148	96.689	949.169
Bogsalg før piratudgivelse (årlig gennemsnit)					321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	321.161	3.521.774
Estimeret salg til "gamle" priser renset for nyudgivelser					240.119	263.464	368.427	223.791	220.952	365.536	241.981	232.523	214.322	248.152	304.174	2.923.441
2) MÆNGDEEFFEKT - Mistet omsætning (til "gamle" priser) grundet færre solgte styk					81.042	57.698	-47.266	97.370	100.209	-44.374	79.180	88.638	106.839	73.009	16.987	609.332
1 + 2 Samlet mistet omsætning (PRISEFFEKT + MÆNGDEEFFEKT)					81.042	133.201	87.867	177.165	176.958	97.153	153.789	159.255	219.265	159.157	113.647	1.558.502
Produktionsomkostning procent					-23%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	-32%	
Produktionsomkostninger (kun beregnet på MÆNGDEEFFEKT)					-18.640	-18.463	15.125	-31.158	-32.067	14.200	-25.338	-28.364	-34.188	-23.363	-5.436	-187.693
Netto indtægt mistet					62.403	114.738	102.992	146.007	144.891	111.353	128.452	130.891	185.077	135.794	108.211	1.370.809

”

Deldommen af 11. december 2014

Procesbevillingsnævnet har i en afgørelse af 12. marts 2015 meddelt afslag på de dømte parters ansøgning om tilladelse i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt., til anke af deldommen af 11. december 2014.

Særligt om sag BS-48075/2019-OLR

Af byrettens retsbog fremgår, at byretten den 2. februar 2018 besluttede at udsætte den da berammede hovedforhandling – angående de påstande, som der ikke var taget stilling til ved deldommen af 11. december 2014 – som følge af utilstrækkeligt lytteudstyr til Kurt Christiansen. Hovedforhandlingen blev den 15. marts 2018 omberammet til den 25. og 26. september 2018, men blev her på ny udsat, da Kurt Christiansen havde lovligt forfald. Ved indledningen af den herefter på ny berammede hovedforhandling den 2. og 9. juli 2019 anmodede Kurt Christiansens advokat (som også var advokat for alle de øvrige sagsøgte), advokat Peer B. Petersen, igen om udsættelse af hovedforhandlingen og omberømmelse under henvisning til lovligt forfald for Kurt Christiansen. Af den fremlagte lægeerklæring fremgår, at patientens sygdom var til hinder for at møde i retten, herunder et kortvarigt fremmøde, og at ”sygdomstilfældet var opstået i august 2018”, samt at ”pt. er i kemoterapi og han har ikke en tilfredsstillende sygdomskontrol. Svært medtaget almentilstand. ... Pt. er uhelbredeligt syg.” Byretten besluttede ved kendelse af 2. juli 2019 ikke at tage anmodningen om omberømmelse til følge. Kendelsen lyder:

”Nærværende sag blev anlagt den 29. maj 2013. Ved rettens deldom af 11. december 2014 traf retten afgørelse i relation til en række af de påstande, der er nedlagt under nærværende sag, herunder i relation til, hvorvidt de sagsøgte har foretaget handlinger i strid med sagsøgers op-havsretlige rettigheder. I forbindelse med hovedforhandlingen af de ved dommen af 11. december 2014 afgjorte påstande afgav Kurt Christiansen partsforklaring. Sagen blev den 29. august 2017 berammet til ho-

vedforhandling af de ikke afgjorte påstande til den 2. og 9. februar 2018. Den 2. februar 2018 blev hovedforhandlingen imidlertid udsat, idet Kurt Christiansen oplyste, at han ikke kunne følge hovedforhandlingen på grund af lydforholdene i retten. Ny hovedforhandling blev herefter berammet til den 25. og 26. september 2018. Hovedforhandlingen til påbegyndelse den 25. september 2018 blev denne dato på ny udsat, idet Kurt Christiansen havde lovligt forfald. På baggrund af oplysningerne om varigheden af Kurt Christiansens forfald blev ny hovedforhandling berammet til den 2. og 7. juli 2019. Der foreligger nu en lægeerklæring af 13. juni 2019 for Kurt Christiansen, hvoraf fremgår blandt andet, at Kurt Christiansen ikke vil kunne give møde under den berammede hovedforhandling, og det angives, at Kurt Christiansen ikke vil kunne give møde i retten i en periode, som angives til 3-6 måneder. Det fremgår endvidere, at Kurt Christiansens sygdom ikke kan helbredes.

De påstande, som skal behandles under den delhovedforhandling, som endnu ikke er afholdt, relaterer sig til sagsøgers påstande om fjernelse og udlevering af det materiale, som strider mod sagsøgers ophavsrettligheder således som afgjort ved rettens deldom af 11. december 2014, om offentliggørelse af rettens domsafgørelser under nærværende sag samt om sagsøgers eventuelle ret til vederlag, godtgørelse og erstatning for de ophavsretlige krænkelse, som retten har taget stilling til. Afgørelsen af de endnu ikke påkendte spørgsmål relaterer sig til de sagsøgte eventuelle handlepligter i relation til allerede afgjorte spørgsmål samt til forhold, som i al væsentlighed eller udelukkende relaterer sig til sagsøgers forhold. Det må på den baggrund antages, at sagsøgte Kurt Christiansens interesser under den til nu berammede hovedforhandling i fornødent og fuldt omfang vil kunne varetages af den advokat, som repræsenterer Kurt Christiansen under sagen. Det kan herefter ikke lægges til grund, at Kurt Christiansens stilling vil blive forringet ved gennemførelse af den berammede hovedforhandling, uanset at Kurt Christiansen har dokumenteret lovligt forfald.

Retten bemærker derhos, at retten har et selvstændigt ansvar for, at sager fremmes således, at disse kan afgøres indenfor rimelig tid. Retten bemærker endvidere, at der med den nu fremlagte dokumentation for lovligt forfald og den tidligere fremlagte lægeerklæring ikke er sikkerhed for, at Kurt Christiansen vil kunne give møde i retten indenfor en kortere tidsperiode.

Den fremsatte begæring om hovedforhandlingens udsættelse tages herefter ikke til følge"

Advokat Peer B. Petersen meddelte herefter, at han fratrådte som advokat for Kurt Christiansen, som herefter blev dømt som udebleven ved dommen af 19. juli 2019 (landsrettens sag BS-48075/2019-OLR). Hovedforhandlingen blev gennemført som planlagt for så vidt angår de øvrige sagsøgte, som var repræsenteret af advokat Peer B. Petersen, og der blev den 19. juli 2019 afsagt særskilt dom vedrørende disse sagsøgte (landsrettens sag BS-48002/2019-OLR).

Byretten genoptog ved kendelse af 23. august 2019 sagen i forhold til Kurt Christiansens dødsbo på betingelse af, at boet betalte eller stillede sikkerhed for de pålagte sagsomkostninger på 205.700 kr. Boet betalte ikke det krævede beløb og stillede ikke sikkerhed for betalingen inden fristen herfor den 2. september 2019, og da retten fastholdt kravet om sikkerhedsstillelse, og anmodningen om genoptagelse herefter blev frafaldet, afviste byretten den 6. september 2019 genoptagelsen.

Forklaringer

Ruth Olsen, Jan Langekær, Søren Ingemann Larsen, Rolf Elving og Jacob Kølle Christiansen har afgivet supplerende forklaring.

Ruth Olsen har forklaret, at hun ikke har været involveret i Åndsvidenskabsforlagets trykning af de fysiske eksemplarer af bøgerne, men hun har været med til at sælge dem i sin bogcafe, Bogbiksen. Der var mange, der spurgte efter originalværkerne, og hun ønskede at bidrage til udbredelsen af Martinus' originale værker, som er vor tids væsentligste værk. Det er vigtigt, at det sker som ønsket af Martinus uden ændringer i hans værk. Hun købte bøgerne af Kurt Christiansen, som stod for trykningen. Kurt havde en sponsor, der finansierede trykningen, men vedkommende er nu død, 104 år gammel. Hun ved ikke, hvor stort sponsorbeløbet var. Hun betalte Kurt 2.000 kr. inkl. moms pr. sæt af værket, men købte selvfølgelig flere sæt ad gangen. Jan Langekær har fået trykt mange artikler i hendes blad, men hun har ikke ellers haft et samarbejde med ham. Hun har heller ikke haft et egentligt samarbejde med Søren Ingemann Larsen, som kun har hjulpet hende, når hun har haft it-problemer. I relation til den seneste tabsopgørelse kan hun oplyse, at alle de 500 trykte eksemplarer af Livets Bog er solgt. Med hensyn til meddelelsen på Søren Ingemann Larsens hjemmeside, www.martinus.web-center.dk, om, at man kan donere bidrag til at føre denne retssag på en af hende administreret bankkonto, forholder det sig sådan, at hun har administreret donationerne de sidste to år. De har skiftedes til at stå for administrationen. Der er i hendes tid som administrator kommet ca. 400.000 kr. ind. Pengene er brugt til advokatregninger. Hun har også brugt af sin folkepension hertil.

Jan Langekær har forklaret, at han aldrig har mødt Martinus, men han har studeret hans skriftsteder nøje, og han har kendt Tage Buch, som var Martinus' personlige sekretær, og som døde som 104-årig i 2014. Martinus kom meget hos Tage og dennes hustru, og Tage var nøje inde i Martinus' tanker. Tage har lavet videoer og andre udgivelser om det overgreb, Martinus Instituttet har begået på Martinus' værk. Martinus' værk er Det Tredie Testamente, der er forfattet af Martinus, som havde kosmisk bevidsthed ligesom Kristus og dermed direkte gengiver Helligåndens ord. Moses og andre profeter havde ikke denne bevidsthed. Martinus var dybt religiøs og alt, hvad han skrev, var en bøn til Gud og intellektualiseret kristendom. Martinus' lære har været hans livsgrundlag siden

1992. Han tager Martinus' ord helt bogstaveligt, og der må ikke ændres et komma i Martinus' værker. Som i jødedommen er skrifterne "Talsmanden", der taler om det hellige. Det er helt forkert, når Martinus Instituttet afviser, at skrifterne er hellige. Martinus nævner første gang i Livets Bog fra 1948, at hans værk er Det Tredie Testamente. Det mørke og lyse omslag er skabt af Martinus den 13. august 1978 – to dage efter Martinus' fødselsdag, som blev fejret af mange, og hvorunder Martinus gentagne gange sagde, at hans værk var Det Tredie Testamente. Martinus har ikke godkendt anden retskrivning end den, han selv har anvendt. Man må ikke ændre form eller indhold i Martinus' værker. Den, som forgriber sig mod et helligt skrift, vil, som det fremgår af Bibelen, blive fordømt. Det var først i 2001, at han opdagede, at instituttet ændrede i værkerne. Året efter lærte han Tage at kende, og de talte om ændringerne. Herefter undersøgte han omfanget af ændringerne. Ændringerne betyder, at det udgivne er et uheldigt værk. Han har været og er nødt til at udgive i nødværge. Han gør det af pligt og ikke for at tjene penge, men han får åndelig rigdom ud af det. Martinus har vist sig for ham 12 gange, og han ved derfor, hvordan denne retssag skal håndteres, og hvordan den ender. Martinus bryder med kristendommen f.eks. i relation til reinkarnation, og man får en ny åbenbaring, hver gang man læser i Livets Bog. Martinus var inkarneret på jorden, ligesom Kristus og Buddha, og havde direkte adgang til det guddommelige. Han har deltaget i 255 messer i mange lande, hvor han har solgt værkerne til kostpris, og de har tabt mange penge. Det er af samvittighedsårsager, at han og de andre har trykt og distribueret værkerne, som er selve livets religion. Det er brugsanvisningen på, hvordan mennesker skal leve og arbejde. Det er næstekærlighedens videnskab, og derfor er denne retssag også absurd. De har gjort alt for at tale sig til rette med Martinus Instituttet. De indledte i 2003 med at lave informationsmateriale om Martinus på mange sprog, som han løbende afleverede til instituttet i årene herefter. Willem Kuijper, der var formand for instituttets råd, havde ingen bemærkninger til det. De begyndte senere også at lave udstillinger. Han lagde i 2007 alle Martinus' foredrag ud på den hjemmeside, som han drev, hvilket Willem Kuijper heller ikke sagde noget til. Martinus tillod i en periode på 10 år alle og enhver at optage hans foredrag. Hans svar af 23. februar 2013 til instituttet er udtryk for hans fredelige holdning til instituttet og samtidig en fastholdelse af, at han må insistere på sit arbejde med at udgive værket i urørt og oprindelig stand. Ruth Olsen har solgt bøger i Bogbiksen, og han har selv solgt ca. 17 eksemplarer om året på sine ture rundt i Danmark. De har trykt ca. 355 eksemplarer af værket om året. Instituttet tog skridt til at brænde nogle af Martinus' førsteudgaver, som stod på biblioteket i Klint, men Ruth trak dem op af containeren og solgte dem. De har foræret alle de bøger væk, som de havde på lager, og de har ikke lavet nyoptryk. Hovedværkerne blev udsolgt for flere år siden, og herefter har de foræret småbøgerne væk. Der er trykt titusinder eksemplarer, men de har sørget for at få dem delt ud som følge af instituttets destruktionspåstand. Det beløb, han omtaler i sin meddelelse af 8. marts 2020 på Søren Inge-mann Larsens hjemmeside til Martinus Interessegruppe om, at "[e]n person fra

udlandet har venligst kontaktet LIVETS SKOLE i Martinus åndsvidenskab, og for et meget, meget stort beløb opkøbt en stor mængde bøger, primært småbøger, af Åndsvidenskabsforlagets ægte, uændrede faksimile udgaver, med det formål at vi på alle messestande landet over, og alle andre steder hvor interesse-rede personer måtte have ægte interesse i Det Tredie Testamente, alkærlighedens videnskab, at kunne give vedkommende en småbog som gave”, var stort. Han kan ikke lige huske beløbet. Det var måske 70.000 kr. Det var mange penge for dem. Sponsoren, han omtaler i meddelelsen, købte måske 5.000 bøger. Det af deres daværende advokat oplyste antal solgte bøger og omsætning frem til og med 2015, som ligger til grund for instituttets tabsopgørelse, vedrører salget dengang. De har brugt mange ressourcer på det informationsarbejde, som instituttet burde foretage. De har et budget til blandt andet messestande, som i alt koster 40.0000 - 70.0000 kr. årligt. Nogle messestande koster kun 2.000 kr., men en udstilling i London koster 15.000 kr. og 20.000 kr. i Schweiz. De mest aktive år har de haft 22 messeudstillinger og det første år, som var det mindst aktive, 13 udstillinger. Det løber nogenlunde rundt økonomisk. Han kan ikke sige, om Tage var Kurt Christiansens oprindelige sponsor, men han har en anelse herom. Kurt fik penge mange steder fra. Det var ham, der skaffede Kurt kontakten til trykkeriet i Tjekkiet, men ellers har han ikke været involveret i trykning af bøgerne. Instituttet sendte ham en masse breve i anledning af brochurerne fra 2003, og senere begyndte de at lukke hans udstillinger ned ved hjælp af advokat. Instituttet hindrede herigennem og på andre måder aktivt udbredelsen af Det Tredie Testamente. Instituttets faksimileudgave fra 2019 af førsteudgaven var en manøvre forud for retssagen. Ud-gaven lever ikke op til Martinus’ krav, så det ville ikke have ændret på hans adfærd, hvis den var udkommet på et tidligere tidspunkt.

Søren Ingemann Larsen har forklaret, at hvis han ikke havde lagt de originale værker ud til offentlighedens brug, havde de ikke været tilgængelige i den form, Martinus havde ønsket. Han har ikke ønsket at skade Martinus Instituttet. Hans handlinger er foretaget for hjælpe instituttet, som kun kan fungere, hvis det overholder det mandat, som det har fået af Martinus. Han er klar over, at instituttet selv tror, at det udgiver værkerne i overensstemmelse med Martinus’ ønsker, men det gør det ikke. Instituttet har således opfundet sine egne kriterier for, hvordan indholdet bevares. Men man kan ikke forholde sig til indholdet, når der ændres i det fysiske udtryk. Det fremgår klart af vedtægterne og Martinus’ udtalelser i navnlig rådsmødereferaterne, at der ikke må ændres. Han har på rådsmøder, i korrespondance og pr. telefon samt i en artikel gjort det fuldstændig klart for Martinus Instituttet, hvordan han så på instituttets forvaltning, og opfordret til, at instituttet selv udgav værkerne i den originale form. Alt dette gjorde han, før han selv begyndte at udgive værkerne. Instituttet har været helt afvisende over for hans henvendelser. Det har været meget svært at komme i dialog med instituttet. De har uden held inviteret instituttet til forligsmøder, og under byretssagen afviste instituttet også retsmægling. Forsøg på at

drøfte en mindelig løsning er også blevet helt afvist under ankesagen. Kurt Christiansen var med til at oprette den første udgave af hans hjemmeside, men der opstod nogle uoverensstemmelser mellem dem, og derfor findes der to versioner af hjemmesiden. Det er rigtigt, at han sammen med Kurt har indscannet originalbøger og manuskripter, og at disse ligger til grund for Kurts bogudgivelser, men han ikke herudover haft noget med udgivelserne at gøre. Han har heller intet haft med Ruth Olsens og Jan Langekærs udgivelser og salg at gøre. Han har derimod publiceret e-bøger og -manuskripter på sin hjemmeside. Martinus Instituttet fremturer med at markedsføre et ændret værk som det originale og behandler originalværket stedmoderligt. Derfor er han nødt til at fortsætte med sine udgivelser på sin hjemmeside, så længe han kan. Han stopper ikke, før de opnår en fælles forståelse med instituttet om, at det er det ægte værk, som skal udgives. I relation til den seneste tabsopgørelse, der er baseret på hans daværende advokats oplysninger, kan han ikke sige, hvor mange downloads, der har været fra hans hjemmeside. Han har prøvet at finde ud af, hvordan man opgør antallet og har haft sin IT-kyndige søn til at hjælpe sig, men han mener ikke, at det er relevant, da det ikke afspejler et tab. Det, han lægger ud, er jo gratis. Han har lagt "Det Evige Verdensbillede" ud, selvom Martinus Instituttet har ophavsretten, idet Martinus har godkendt teksten. Siden har han set originalmanuskriptet og kan se, at der er sket store ændringer.

Rolf Elving har forklaret, at han er 73 år og født i Malmø. I 1965 blev han bekendt med Martinus' værker og hørte også et foredrag med Martinus. Efter 5 års selvstudier kom han i september 1970 til at bo hos Martinus, hvor han som den eneste kunne studere personligt under Martinus. Han flyttede tilbage til Göteborg ved årsskiftet i 1973. Martinus, der på det tidspunkt var 80 år, var begyndt at forberede, hvad der skulle ske efter hans død. Han tilbragte i perioden hos Martinus det meste af sin tid sammen med Martinus, der mange timer dagligt lærte ham om åndsvidenskaben. Martinus sagde i 1979 med stor kraft, at der efter hans død ikke måtte ændres så meget som et komma i værkerne. Det var en lettelse for vidnet, for så var værkerne helt færdige. Der måtte intet ændres i retskrivning mv. uden Martinus' godkendelse. Det er præcist det, som fremgår af hans mail af 23. september 2013 til Jan Langekær i afsnittet "I mitt privata umgänge med Martinus ... Principen var att det en gång för alla skulle vara slut med andras indblanding i hans texter efter den tid då han inte längre själv kunde kontrollera rättningsförslagen. Därefter skulle alle ändringar stoppas". Det, han her har anført, er ikke skrevet ned af Martinus andre steder end i vidnets hukommelse. Han har været med til at stifte Stiftelsen Tredje Testamentet i Sverige og sidder i bestyrelsen. Stiftelsen har ikke i den forstand et samarbejde med den af Jan Langekær i Danmark stiftede Fonden Det Tredie Testamente, men Jan Langekær er nok blevet inspireret af stiftelsen. Der er ikke en dialogmulighed på hjemmesiden. Han kan ikke sige, om den danske Fonden Det Tredie Testaments udgivelser er en del af den svenske stiftelses hjemmeside, og hvorfor Jan Langekærs advokat tidligere har henvist til den svenske stif-

telse for oplysning om antallet af downloads. Forevist udskrift af hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk, hvorpå der både er kontaktinformation på den danske fond og den svenske stiftelse, vil han fastholde, at der ikke er noget egentligt samarbejde.

Jacob Kølle Christiansen har forklaret, at hans henvendelser til Erhvervsstyrelsen vedrørende de øvrige rådsmedlemmer ikke har nogen sammenhæng med denne sag.

Han blev medlem af rådet for Martinus Instituttet i december 2009. Fra december 2008 blev der lagt ophavsretskrænkende materiale på Søren Ingemann Larsens hjemmeside. Rådet påtalte det i januar 2009. Når retssagen først blev anlagt i 2013, var det fordi, rådet, som anført i meddelelsen af 5. marts 2010, først ville forsøge en fredelig dialogbaseret tilgang. Rådsmeddelelsen var rettet mod offentligheden og var ikke udtryk for et afkald på at tage retlige skridt. Det lykkedes ikke med en dialog, og firkløveret udvidede deres krænkelse. Derfor indgav instituttet en stævning den 29. maj 2013. Martinus Instituttet har ikke været uvillig til at trykke førsteudgaverne, men har skullet have økonomisk mulighed herfor, og der var efter deres opfattelse ikke tilstrækkelig efterspørgsel. På Facebook og YouTube er der mulighed for at få fjernet krænkende materiale, og det har instituttet i vidt omfang benyttet sig af. Herudover reagerer instituttet løbende på alle krænkelse, som man bliver opmærksom på, ved at skrive til krænkere. Instituttet har endnu ikke taget retlige skridt mod den svenske hjemmeside, idet man afventer resultatet af denne retssag. I 2009 blev både originalmanuskriptet og førsteudgaven til Livets Bog tilgængeliggjort på instituttets hjemmeside. Borgen havde udgivelsesrettighederne indtil den 31. december 2008, så instituttet kunne ikke gøre det før. Der har ikke været et marked for en trykt bogudgivelse af originalmanuskriptet. Efter Martinus Instituttets opfattelse er den efterspørgsel, som modparterne har oplevet efter deres udgivelser, udtryk for, at Martinus' værker efterspørges – men ikke, at det som efterspørges, er den særlige udgave, som modparterne har udgivet. At modparterne har oplevet efterspørgsel skyldes givetvis også, at de har markedsført deres udgave som den eneste ægte version, mens de har beskyldt instituttet for at forfalske værkerne, ligesom de har solgt til en langt lavere pris end instituttets. Martinus Instituttet har fundet mange uoverensstemmelser mellem originalmanuskripterne og førsteudgaverne. På den baggrund har Martinus Instituttet nu udgivet versioner, som er langt tættere på originalmanuskripterne end førsteudgaverne. Instituttets seneste reviderede faksimileudgivelse af Livets Bog bind 1 fra 2019 indeholder et fotografisk optryk af forside og bagside af den originale førsteudgave. Forskellen til modparternes udgivelser er, at der derudover er et smudsopslag i overensstemmelse med Martinus' direktiver og symbolverden. Endvidere er der moderne retskrivning og en række udgivelseskommentarer. Instituttet anbefaler at bruge den reviderede udgave, da der er fejl i førsteudgaven. I den af instituttet udarbejdede oversigt over Martinus' udgivel-

ser kan man se, hvornår de forskellige udgaver er udkommet henholdsvis før og efter Martinus' død i 1981. Som man kan se, er Livets Bog kommet i seks udgaver, mens Martinus levede. Martinus Instituttets oversigt over rettelser viser blandt andet de rettede sætfejl set i forhold til manuskriptet. De fleste af denne type fejl blev opdaget i forbindelse med genudgivelsen i 2011. I alt er der rettet 1.709 fejl, som ikke blot er opdatering af retskrivning. I Martinus' levetid er der i alt blevet rettet 332 fejl. Der er eksempler på, at rettelser tælles med to gange i modparternes opgørelse af rettelser. Allerede i Martinus' levetid gik man over til at udgive hans værker med moderne retskrivning. I 1980, mens Martinus stadig levede, valgte man ved den første udgivelse af Livets Bog på Borgen ikke at bekoste en ny sats – hvilket ville have været nødvendigt, hvis man skulle ændre til ny retskrivning – og trykte i stedet med den oprindelige sats med gammel retskrivning. Der blev imidlertid rettet rundt omkring ved hjælp af "papirlapper" med den korrekte stavemåde, hvilket Martinus var indforstået med.

De forskellige løsrevne udsagn modparterne påberåber sig som udtryk for, at værkerne ikke må ændres, må ses i lyset af først og fremmest gavebrevet, der angiver, at retten til at udnytte Martinus' arbejder er, "således som ophavsretten normalt giver indehaveren rettigheder", dvs. en henvisning til ophavsretsloven. Herefter kommer i anden række Martinus Åndsvidenskabeligt Institut Love af 25. maj 1982 med rådets kommentarer, herunder særligt det, som fremgår af § 3, stk. 1, om, at rådet skal "[b]evare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side" og "[g]øre disse værker tilgængelige ..." samt kommentarerne hertil. Dernæst kommer fundatsen, bestyrelsesprotokollen og til sidst bestyrelsesreferaterne. Rådet har haft mange overvejelser om betydningen af lovenes § 3 og har i den forbindelse rådført sig med en førende Kierkegaard-forsker og professor, Johnny Kondrup, om, hvad der ligger i kravet om ikke at "ændre indhold". Rådet har ifølge Kondrup foretaget en yderst konservativ fortolkning af, hvad der menes med at bevare værkerne uændret. Han har sagt, at rådets ændringer ikke vil ændre på indholdet. Det samme har Erik Hansen, der er professor i det danske sprog og tidligere formand for Dansk Sprog-nævn, sagt. Han har også sagt, at retskrivningsmodernisering altid vil give et informationstab, da man ikke kan se datidens stavemåde. Rådet har, jf. lovene og fundatsen, udover kravet om at bevare værkerne uændret også til formål at tilgængeliggøre dem og har også ment sig forpligtet af denne opgave. Den, som måtte ønske at studere værkerne i den helt oprindelige form, har haft adgang hertil via (frem til 2018) de antikvariske udgaver, som instituttet besad, og fra 2019 via de udgaver, der er lagt på hjemmesiden.

Ifølge lovene har Martinus Instituttet ophavsret og instituttets virke finansieres herigennem, jf. lovenes § 4 og kommentarerne hertil. Den opdaterede opgørelse af tab viser den indtjening, som instituttet ville have haft, hvis instituttet havde solgt de bøger, som modparterne efter oplysningerne om deres udgivelsesvirk-

somhed i 2015 har solgt. Som følge af de billige piratudgivelser måtte instituttet i 2011 sætte priserne ned med 28 % med heraf følgende tab. Den fremlagte opgørelse over instituttets salg viser, at der har været et markant fald i instituttets salg, efter at piratudgivelserne begyndte. At der i 2012 ses et markant salg hænger sammen med, at der skete udgivelse af nye ikke tidligere udgivne værker, som ikke havde noget med piratudgivelserne at gøre. Som man kan se, er der en samlet mistet omsætning som følge af prisnedsættelsen og manglende salg af bøger på i alt ca. 1,6 mio. kr. Det samlede tab gennem årene er på mellem 1,3 – 3,4 mio. kr. Som man videre kan se i støttebilag 1 og 2, er der forskel på forlagsindtægterne oplyst i tidsskriftet Kosmos og tabet på bogsalg. Forskellen skyldes, at der i tallene oplyst i Kosmos også er indregnet indtægt fra salg af Kosmos, tilskud fra Bladpuljen og salg af e-bøger. I 2015 fusionerede de to fonde med virkning fra 2014, og det førte til en række kontojusteringer vedrørende blandt andet forsendelsesporto, hvilket er forklaringen på den yderligere af modparterne påpegede divergens i tallene fra 2015.

Det var og er som allerede nævnt ikke instituttets opfattelse, at der var efterspørgsel på førsteudgaverne. Martinus' værk er, som Martinus selv sagde, åndvidenskabeligt. Instituttet udgav faksimileudgaven i 2019, da der ikke var flere antikvariske udgaver tilbage, og der er kun solgt 13 eksemplarer heraf siden. Han har ikke noget at sige vedrørende de udstillinger, modparten har foranstaltet på blandt andet Bornholm.

Anbringender

Parterne har i al væsentlighed gentaget deres anbringender for byretten.

Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen og boet efter Kurt Christiansen har yderligere gjort følgende, som fremgår af deres fælles sammenfattende processkrift af 3. maj 2021, gældende (bilagshenvisninger udeladt):

”INDSTÆVNTE HAR ADMINISTRERET MARTINUS' VÆRKER I STRID MED FUNDATSEN

(i)

Som beskrevet i Appellanternes processkrift C i byretssagen følger det af § 3, stk. 2 i Fundats for Martinus Idealfond ("fundatsen"), at indstævnte har pligt til at "bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side", samt til at gøre værkerne tilgængelige for interesserede, "herunder ved publicering".

Som ligeledes anført i processkrift C følger det af kommentarerne til de identiske bestemmelser i Martinus Åndvidenskabelige Instituts love af 25. maj 1982, at bestemmelserne nærmere skal forstås således, at:

"Værkerne skal bevares uændret, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er Martinus egne værker, og hvad der ikke er", og at

”Instituttet skal sørge for udgivelse af værkerne ... Det skal ske i betryggende form, ved at der ikke foretages ændringer i indholdet”.

Som anført i processkrift C er det muligt, at det er tilladt for indstævnte inden for rammerne af fundatsen at udgive opdaterede versioner af Værket som sket.

Men det må, ikke mindst med henvisning til ordlyden af de citerede bemærkninger til lovene fra 1982, anses for fastslået hinsides tvivl, at det aldrig må ske på bekostning af indstævntes kerneopgave – at publicere Værket som Martinus efterlod det.

Det forhold at Fonden via fundatsen er forpligtet til at følge Martinus’ vilje udspringer i sidste instans af ophavsretslovens § 61 stk. 2, hvoraf det fremgår at ophavsmanden med bindende virkning for arvingerne kan give forskrifter om udøvelsen af ophavsretten. Værket er således, som det fremgår af det i sagen fremlagte gavebrev, skænket til Fonden af Martinus som en testamentarisk disposition.

(ii)

Som beskrevet i processkrift C følger det af 1982-lovenes indledende tekst, at disses bestemmelser er afstemt med Martinus og er udarbejdet på baggrund af indgående drøftelser på bestyrelsesmøder i årene forud for Martinus’ død, som dokumenteret via referater fra møderne, samt via afskrift af de fuldstændige båndoptagelser fra møderne, som opbevares på instituttet.

Da fundatsens formålsbestemmelse, som vist i processkrift C, er identisk med formålsbestemmelsen indeholdt i 1982-lovene, da formålsbestemmelsen ifølge 1982-lovenes § 9 aldrig må ændres og da Fonden som Martinus’ arving efter princippet i ophavsretslovens § 61 stk. 2 er forpligtet til at følge hans ønsker vedrørende forvaltningen af ophavsretten, er drøftelserne med Martinus på de nævnte bestyrelsesmøder også af direkte relevans for fortolkningen af den gældende fundats.

...

De i processkrift C citerede uddrag af drøftelserne viser med al ønskelig tydelighed, at formålsbestemmelsen skal forstås, således som den umiddelbare ordlyd tilsiger det – at det er fondens opgave at udgive Værket, således som Martinus efterlod det, uden foretagelse af ændringer af nogen art, bortset måske fra rettelser af ikke tidligere opdagede graverende trykfejl/stavefejl.

...

Det fremlagte manuskript til talen holdt af det daværende rådsmedlem Ib Schleicher i 1981 få måneder efter Martinus’ død, såvel som det fremlagte notat udarbejdet af det daværende rådsmedlem Henning Laug lavet fire år efter Martinus’ bortgang viser da også, at det i perioden umiddelbart efter Martinus’ død var rådsmedlemmernes opfattelse, at

lovene, i overensstemmelse med deres ordlyd, og i overensstemmelse med de i processkrift C gengivne klare og righoldige fortolkningsbidrag fra bestyrelsesmøderne, foreskrev, at der ikke må rettes i Værket bortset fra åbenlyse trykfejl.

(iii)

Til supplerende belysning af hvorledes § 3, stk. 2 i fundatsen skal fortolkes er i sagen som fremlagt et uddrag af en tale holdt af Martinus i 1972 (en takketale holdt i anledning af hans 82 års fødselsdag).

...

Til yderligere belysning af hvorledes § 3, stk. 2 i fundatsen skal fortolkes henvises endvidere til en erklæring udarbejdet af Rolf Elving, tidligere personlig elev af Martinus, og rådsmedlem i indstævnte i årene 1979 – 1986, dateret den 7. februar 2020. Rolf Elving forklarer i notatet, underbygget ved henvisninger til en række skriftsteder, hvorfor det var så magtpåliggende for Martinus, at hans værk blev bevaret 100% sådan, som han havde efterladt det.

(iv)

Som anført i appellanternes tidligere processkrifter anslås det, at der er foretaget mere end 240.000 ændringer i den reviderede udgave af hovedværket Livets Bog.

...

Som anført i byretssagens processkrifter, og som gjort gældende under hovedforhandlingerne i byretten, er det af væsentlig betydning for den store personkreds, der studerer Værket og lever efter Martinus' verdensopfattelse, at der er adgang til det originale kildemateriale.

Det er, som det fremgår af fundatsen, indstævntes fremmeste pligt at sørge for, at der er en sådan adgang.

Indstævnte har, som anført i processkrifterne i byretssagen, kun efter at appellanterne påbegyndte udgivelsen, gjort dele af Værket (Livets Bog) tilgængeligt på dennes hjemmeside i en oprindelig udgave.

...

(v)

Til supplerende belysning af omfanget af de af indstævnte foretagne ændringer i værket er fremlagt indstævntes aktuelle udgivelsesdirektiv, som det foreligger på dennes hjemmeside: <https://www.martinus.dk/da-dk/vaerkets-udgivelse/>

Det fremgår heraf at:

”Vi fører kontrol med, at tekster og tilhørende, tegnede symboler gengives nøjagtigt, som Martinus ønskede det, når de enkelte værker publiceres. Det grundlæggende krav er, at indholdet skal bevares uændret. Martinus udtrykte bl.a. den holdning til sine tekster, at ”hvis noget er skrevet primitivt, så skal det blive stående primitivt. Folk må gerne se, at jeg ikke er særlig belæst”.”,

at:

”I de danske udgaver af værkerne foretages alene en korrekturmæssig kontrol for opståede trykfejl mv. samt en retskrivningsmæssig opdatering i de bøger, der er med gammel retskrivning. Desuden kontrolleres teksten med originalmanuskriptet for at afdække de sættefejl, der opstod i forbindelse med datidens mere omstændelige manuelle processer, når det maskinskrevne manuskript skulle omsættes til bogtryk.”,

og at:

”På Institutet forbereder vi også løbende nye præsentationsformer af Det Tredje Testamente. Værket skal leve op til nutidens krav til layout af side og tekst, og desuden vil det trykte medie blive suppleret af e-bøger og andre former for digitale læsemuligheder.”

Disse citater viser, at man hos indstævnte er af den opfattelse, at man i ubegrænset omfang kan ændre i Værkets form, uden at ændre i Værkets indhold.

Denne opfattelse savner hjemmel i ordlyden af § 3, stk. 2 i fundatsen, hvoraf det som anført ovenfor fremgår, at indstævnte har pligt til at ”bevare Martinus samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side”, samt til at gøre værkerne tilgængelige for interesserede, ”herunder ved publicering”.

Der ses heller ikke at være holdepunkter for en sådan opfattelse i de ovennævnte talrige fortolkningsbidrag i form af udtalelser fra Martinus, og hans samtidige, som er dokumenteret via sagens bilag og via de i sagens processkrift C indeholdte gengivelser af en lang række af sådanne drøftelser på bestyrelsesmøder holdt i årene forud for Martinus’ død, både i form af citater fra bestyrelsesmødereferater og i form af referater fra udskrifter af båndoptagelser.

(vi)

Den ovenfor beskrevne tilsidesættelse af en central forpligtelse, som fondens bestyrelse er pålagt i medfør af fundatsen, er tilsyneladende ikke af enestående karakter.

[Der] er således fremlagt en bekymringssskrivelse dateret den 24. november 2020, som fondens næstformand, Jacob Kølle Christensen, har indsendt til Erhvervsstyrelsen, og hvori det anføres at:

”Jeg påtænker at føre en klagesag mod fondens bestyrelse, idet jeg mener, at de øvrige bestyrelsesmedlemmer ikke respekterer stifters vilje og

foretager tiltag, der bærer præg af nepotisme og magtmisbrug.", ligesom der er fremlagt en opfølgende og uddybende redegørelse, dateret den 17. december 2020, som fondens næstformand, Jacob Kølle Christensen, har indsendt til Erhvervsstyrelsen.

APPELLANTERNES HANDLINGER UDGØR IKKE EN KRÆNKELSE AF INDSTÆVNTE'S OPHAVSRET

...

Da indstævnte således har misbrugt sin ophavsret til at tilsidesætte pligten i medfør af fundatsen til at publicere Værket i dets oprindelige form, og da adgang til Værket på et varigt medie er af afgørende betydning for den store personkreds, der studerer Martinus' Værk og lever efter hans verdensopfattelse, har appellanternes handlinger, der ikke har indebåret nogen økonomisk gevinst for disse, således været berettigede ud fra synspunkter om nødret, nødværge eller negotiorum gestio lignende betragtninger.

De har således via deres offentliggørelse af Værket varetaget den interesse, som indstævnte efter fundatsen burde have varetaget.

(ii)

...

Som tidligere anført er det fast antaget, både i den juridiske teori og i retspraksis, at hensynet til religions- og ytringsfrihed i den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 9 og 10 kan medføre, at en konkret handling ikke er retsstridig på trods af ordlyden af en retsregel, der ellers er gældende.

Indstævnte har via ankesvarskriftet ad realiteten under punkt 8 fremlagt Kontaktblad af 1951, med henblik på at dokumentere at "Værket var og er af videnskabelig karakter, og at værket således hverken kan indgå som led i en religion eller i øvrigt skulle kunne karakteriseres som hellig."

Hertil bemærkes, at Martinus i den nævnte passus blot anfører, at hans arbejde "[...]således ved sin intellektuelle struktur aldrig nogensinde [kan] blive en religion, baseret på tro", men derimod alene kan betegnes som "kosmisk videnskab".

Der er følgelig ikke noget i den pågældende passus, der taler i mod, at Martinus' lære kan betegnes som en religion, baseret på videnskab.

Nok så afgørende bemærkes, at menneskerettighedskonventionens artikel 9 ikke blot beskytter retten til udøvelse af en defineret religion, idet også retten til at tænke frit og til at dyrke en overbevisning i bredere forstand efter bestemmelsens udtrykkelige ordlyd er omfattet af beskyttelsen.

Det forhold, at appellanterne alene har foretaget de omtvistede handlinger for at kompensere for indstævntes manglende efterlevelse af dennes pligt til at sikre, at den store personkreds der lever efter Martinus' verdensopfattelse, har en for dem essentiel adgang til det originale kilde-materiale, indebærer følgelig, uanset om Martinus' tilhængere måtte betragte hans lære som en religion eller ej, at appellanterne, i medfør af principperne i menneskerettighedskonventionens artikel 9 og 10, under de konkrete omstændigheder ikke har gjort sig skyldig i en krænkelse af indstævntes ophavsret via de foretagne udgivelser af Værket i den oprindelige form.

INDSTÆVNTE KAN IKKE GØRE KRÆNKELSE AF OPHAVSRETTE
GÆLDENDE SOM FØLGE AF TILKENDEGIVELSE OM AT VILLE AF-
STÅ HERFRA, OG SOM FØLGE AF UDVIST PASSIVITET

(i)

Indstævnte har udtrykkeligt, via dennes fremlagte notat/ informationsmeddelelse, offentliggjort på dennes hjemmeside i marts 2010 på baggrund af en omfattende korrespondance om Åndsvidenskabsforlagets udgivelse af førsteudgaverne af Livets Bog 1-7, afstået fra at foretage yderligere retsforfølgning i anledning af de skete krænkelse.

(ii)

For det tilfælde, at landsretten ikke måtte finde, at offentliggørelsen i marts 2010 på indstævntes hjemmeside af det fremlagte notat i sig selv indebærer, at indstævnte har afstået fra at foretage yderligere retsforfølgning i anledning af de skete krænkelse, gøres det gældende, at indstævnte med afsæt i den i notatet indeholdte informationsmeddelelse fra rådet har udvist retsfortabende passivitet, og således allerede som følge heraf ikke kan gøre de rejste krav gældende.

Det fremgår af indstævntes informationsmeddelelse fra marts 2010, som også blev omtalt i indstævntes tidsskrift "Kosmos", at der på et privat forlag i februar 2010 er udkommet en piratudgivelse af førsteudgaverne af Livets bog 1-7, og at: "Martinus Institut har påtalt krænkelsen over for udgiveren og opfordret om at udgivelse, distribution og salg ophører umiddelbart."

Til trods for at indstævnte anså udgivelsen for at være: "en grov krænkelse af Martinus Instituts ophavsret til hele Martinus' værk" kom rådet frem til "efter grundige overvejelser" at undlade retsforfølgelse af overtræderen.

Da indstævnte først tog skridt til at anlægge sag den 29. maj 2013, altså 3 år efter ovennævnte rådsmeddelelse gøres det gældende, at der er indtrådt rettighedsfortabende passivitet, idet appellanterne som følge af offentliggørelsen af notatet, og det efterfølgende lange tidsrum, havde føje til at antage, at indstævnte havde afstået fra at retsforfølge appellanternes udgivelser.

Til yderligere støtte for synspunktet om at indstævnte har udvist retsfortabende passivitet, og således allerede som følge heraf ikke kan gøre de rejste krav gældende henvises til, at appellanternes udgivelse af Værket faktisk blev omtalt i et informationsbrev fra rådet, helt tilbage i februar 2009. Se hertil ... . Det anførtes således heri at:

"Et tredje og meget aktuelt eksempel er en privat dansk hjemmeside, hvor førsteudgaverne af de fleste af Martinus' bøger er blevet lagt ud i en elektronisk form, så de frit kan downloades. Med dette brud på copyrighten åbnes der desværre for en tvivl og usikkerhed hos læserne om, hvad der egentlig er Martinus' oprindelige og autentiske tekst."

Man har således fra indstævntes side haft kendskab til appellanternes udgivelse i mere end fire år inden sagen blev anlagt.

Dette forhold understreger blot yderligere, at der fra indstævntes side er udvist retsfortabende passivitet.

Den af indstævnte udviste passivitet er ikke kun relateret til appellanterne, idet indstævnte også, som dokumenteret i sagen, har undladt at reagere overfor en lang række andre helt åbenlyse krænkelse begået af tredjemand af ophavsrettighederne til Martinus' værker, herunder af de til værkerne knyttede symboler.

I sagen er således fremlagt en korrespondance udvekslet mellem Stiftelsen Tredje Testamentet c/o Lars Smedlund, Göteborg, Sverige og indstævntes advokat i løbet af efteråret 2019, hvoraf det fremgår at Stiftelsen Tredje Testamentet gennem mindst 20 år har brugt Martinus' symboler og tekster i forbindelse med information om Værket, og at man agter at fortsætte hermed.

I sagen er videre fremlagt en korrespondance udvekslet mellem Jan Schultz og indstævntes advokat i perioden fra 17. februar 2018 til 1. november 2019, hvoraf det fremgår, at indstævnte ikke har taget skridt til at retsforfølge Jan Schultz, på trods af at sidstnævnte gentagne gange har afvist at efterkomme de på vegne indstævnte fremsatte påbud, idet han "...følger Martinus' vilje med hensyn til hans værk. Dette, at der ikke må ændres så meget som et komma."

Indstævnte har stadig ikke taget skridt til retsforfølgelse af hverken Stiftelsen Tredje Testamentet eller Jan Schultz, hvis aktiviteter stadig pågår.

I sagen er endvidere fremlagt, som eksempler på tredjemands uautoriserede anvendelse af Martinus' værker, herunder af de til værkerne knyttede symboler. Som et yderligere eksempel er fremlagt et skærmpoint fra Youtube, der viser en lang række videoer udarbejdet af Henrik S. Holck, hvor der oplæses lange passager fra Værket.

Indstævntes langvarige passivitet over andre, der uden tilladelse, og ud fra motiver tilsvarende appellanternes, har foretaget offentliggørelse af Værket understreger således yderligere, at appellanterne havde føje til at antage, at indstævnte havde afstået fra at retsforfølge appellanternes udgivelser.

Indstævnte er da også af dennes advokat blevet rådgivet om, at den udviste passivitet, både overfor appellanterne, og overfor andre, der uden tilladelse, og ud fra motiver tilsvarende appellanternes, har foretaget offentliggørelse af Værket, rummer en risiko for at der er indtrådt fortabelse af rettigheder. Som ... er således fremlagt et af indstævntes advokat til indstævnte herom udarbejdet notat af 28. oktober 2018, som appellanterne er kommet i besiddelse af.

Indstævntes advokat anfører i notatet, at der i dansk retspraksis er eksempler på, at: "...en rettighedshaver, der er bekendt med krænkelse efter en 5-6 år mister retten til at få nedlagt forbud mod krænkelse. Begrundelsen er at en sådan udvist passivitet fra rettighedshavernes side kan tages som udtryk for en accept af krænkelse, og at krænkelse derved kan have fået en berettiget forventning om at kunne fortsætte krænkelse."

Hertil bemærkes, at i den konkrete situation hvor indstævnte, som beskrevet ovenfor, i marts 2010 på dennes hjemmeside op slog den fremlagte informationsmeddelelse fra Rådet, hvor man tilkendegav, at "Efter grundige overvejelser er rådet kommet frem til at undlade retsforfølgelse af overtræderen. Denne beslutning er taget for at værne om den fredelige atmosfære inden for sagen.", vil der indtræde passivitet på et langt tidligere tidspunkt end efter 5-6 år, da indstævnte med den fremlagte meddelelse har medvirket aktivt til at bibringe en berettiget forventning om at appellanterne kunne fortsætte deres aktiviteter.

[Der] er endvidere fremlagt et af indstævntes advokat til indstævnte udarbejdet notat fra 16. oktober 2008, som appellanterne er kommet i besiddelse af, relateret til Stiftelsen Tredie Testamentet, Sverige hvori det anføres at "...såfremt Martinus Instituttet ønsker at forfølge en krænkelse retligt, skal der anlægges sag indenfor en rimelig tid for ikke at blive ramt af en passivitetsbetragtning."

Til supplerende belysning af indstævntes historiske tilbageholdenhed med at påtale tredjemands anvendelse af Værket fremlægges en artikel skrevet af det daværende rådsmedlem Rolf Elving på alle rådsmedlemmernes vegne, bragt i indstævntes tidsskrift Kosmos i Februar 1986, hvori det blandt andet anførtes:

"I Martinus' sidste 10 leveår var instituttets organisation og fremtidige ledelse nok et spørgsmål, som i særlig grad lå Martinus på sinde. Det var vigtigt for Martinus at klargøre for bestyrelsen, som rådet kaldtes på det tidspunkt, omfanget af det ansvarsområde, som Instituttet fremover skulle påtage sig.

Et for Martinus vejledende princip for alle disse samtaler var en stræben efter at mindske Instituttets ansvarsområde til det absolut nødvendige. Instituttet skal først og fremmest koncentrere sig om opgaver, som ingen anden kan eller bør påtage sig. Det vil faktisk sige, at så meget som muligt skal frit og betingelsesløst overlades til det "private" initiativ."

...

APPELLANTERNE ER IKKE ERSTATNINGSANSVARLIGE, DA
INDSTÆVNTE IKKE HAR LIDT NOGET TAB

...

[Der] er fremlagt uddrag fra indstævntes tidsskrift KOSMOS fra årene 2010 – 2017, der viser indstævntes regnskabsmæssige hovedtal i de pågældende år. Hovedtallene i hvert af de pågældende år viser, at indstævntes indtægter fra bogsalg (forlagsvirksomhed) i væsentlig grad overstiger tallene indeholdt i indstævntes tabsopgørelser.

Indstævntes mistede indtægter ses følgelig under alle omstændigheder at skulle reduceres væsentligt i forhold hvad der fremgår af tabsopgørelserne.

...

RETTEEN BØR UNDLADE AT GIVE PÅLÆG OM FJERNELSE AF EKSEMPLARER FRA HANDLEN

Ophavsretslovens § 84 fastslår, at retten kan pålægge fjernelse af eksemplarer, der krænker en ophavsret fra handlen, samt at udlevere disse til ophavsmanden.

Det følger modsætningsvis heraf, at retten kan lade være med at give et sådant pålæg, hvis det ikke, henset til de konkrete omstændigheder, skønnes rimeligt.

Henset til, at appellanterne via deres offentliggørelse af Værket har varetaget den interesse, som indstævnte efter fundatsen burde have varetaget, og som man på grov vis har forsømt at varetage – nemlig at sikre, at den store personkreds der lever efter Martinus' verdensopfattelse, har en for dem essentiel adgang til det originale kildemateriale - bør landsretten udnytte dennes beføjelse til at afstå fra at give et sådant pålæg.

Appellanterne Åndsvidenskabsforlaget og Kosmologisk Information bør følgelig frifindes for den nedlagte påstand om at de skal fjerne de ulovlige eksemplarer af Det Tredie Testamente, som de hver især er ansvarlige for fra handelen, idet et sådant pålæg grundet de konkrete omstændigheder ikke er rimeligt."

Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær har yderligere gjort følgende, som fremgår af deres sammenfattende processkrift af 2. maj 2021, gældende (ekstrakt- og bilagshenvisninger udeladt):

"Til støtte for den nedlagte påstand om frifindelse gøres det gældende, at indstævnte har udvist retsfortabende passivitet, idet indstævnte i mere end 10 år før stævningen blev indgivet har været bekendt med Jan

Langekærs udstillinger, informations- og oplysningsmateriale m.v., ligesom indstævnte tilbage i marts 2010 på sin hjemmeside lod meddele, at det var besluttet at undlade retsforfølgelse. Det gøres derom tillige gældende, at indstævnte har undladt at forfølge andres brug af materiale omfattet af indstævntes ophavsret.

Det er ubestridt, at indstævnte har ændret i Det Tredie Testamente. Det er Jan Langekærs bestemte overbevisning, at ændringer er i strid med Martinus ønsker og bestemmelser, som indstævnte derved handler direkte imod, ligesom ændringerne er i strid med den opgave, som indstævnte er givet af Martinus.

Martinus udtrykte, at der ikke måtte ændres så meget som et komma i Det Tredie Testamente, der skulle bevares uforandret, som det forelå fra Martinus hånd.

Hertil kommer, at indstævnte ikke udgav Det Tredie Testamente i oprindelig form og med det oprindelige indhold.

Det gøres gældende, at Det Tredie Testamente er et helligt skrift, og at Jan Langekærs handlinger har været nødvendige for at udbrede Det Tredie Testamente, som Martinus have tænkt, det skulle ske, og at udbredelsen er beskyttet af EMRK artikel 9 om religionsfrihed og artikel 10 om ytringsfrihed.

Jan Langekærs handlinger er styret af en fast tro på, at Det Tredie Testamente er selve Helligånden i renkultur, fortsættelsen og afslutningen af bibelen, og den lovede fortsættelse af Kristi mission, som Talsmanden Den Hellige Ånd og fornyelsen af Kristendommen befriet for dogmer og overtro. Jan Langekær har således handlet ud fra sin tro og sin samvittighed.

På samme måde gøres det gældende, at Jan Langekærs nødvendige handlinger er udtryk for nødret, nødværge og negotiorum gestio og dermed ansvarsfri.

Vedrørende lydfiler gøres det gældende, at Martinus gav alle mulighed for vederlagsfrit at optage taler m.v., og at dette skete med henblik på at gøre hans ord tilgængelige for andre. Det gentages i den forbindelse, at hjemmesiden www.det-tredie-testamente.dk ikke tilhører Jan Langekær.

For så vidt angår byretsdommens bestemmelse om betaling af 1 mio. kr. gøres det gældende, at der, jf. ovenfor, ikke er et ansvarsgrundlag, hvorfor der ikke skal betales vederlag eller erstatning.

Det gøres tillige gældende, at indstævnte ikke har dokumenteret at have lidt et tab. Såfremt der måtte være et erstatningskrav, skal der ved erstatningens fastsættelse tages hensyn til, at Jan Langekær ikke har opnået eller søgt at opnå en fortjeneste ved sine handlinger.

Alt oplysningsarbejde, studiekredse og udstillinger, som Jan Langekær har foretaget siden 2003 om Det Tredie Testamente, er foregået ulønnet

og til kostpris; alt i fuld og hel overensstemmelse med Martinus *vilie* om, at Det Tredie Testamente og Martinus åndsvidenskab er frit som solen."

Appellanterne har under hovedforhandlingen yderligere anført, at de ikke bestrider, at der foreligger en ophavsretlig krænkelse, dog bortset fra gengivelsen af lydfilerne med Martinus' foredrag, men har gjort gældende, at de som følge af Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts manglende respekt for de krav til fondens forvaltning af Martinus' værker, der følger af gavebrevet, love og for Martinus Åndsvidenskabelige Institut af 25. maj 1982 med rådets kommentarer, referater af bestyrelsesmøder på grundlag af båndoptagelser afholdt i Martinus' levetid og breve mv. om ikke at ændre i værkerne, har været berettigede til at offentliggøre de forskellige værker som sket i medfør af Den Europæisk Menneskerettighedskonvention artikel 9 og 10, nødret, nødværge og negotiorum gestio samt ophavsretslovens § 61, stk. 2.

Boet efter Kurt Christiansen har i sag 48075/2019-OLR yderligere gjort følgende gældende, som fremgår af det fælles sammenfattende processkrift af 3. maj 2021 (bilagshenvisninger udeladt):

"BYRETTEHAR BEGÅET SAGSBEHANDLINGSFEJL

Særligt på vegne af Åndsvidenskabsforlaget gøres det supplerende gældende, at den mod denne af byretten afsagte udeblivelsesdom kan ankes.

Kriteriet for at anke en udeblivelsesdom efter rpl. § 369, stk. 4 er påberåbelse af fejl ved sagsbehandlingen.

Det er Åndsvidenskabsforlagets opfattelse, at dette kriterium er opfyldt, og at dommen følgelig kan ankes.

Af Byrettens begrundelse og afgørelse fremgår det, at: "Da sagsøgte advokat i det retsmøde, hvortil der var berammet hovedforhandling i sagen, fratrådte forud for at have nedlagt nogen påstand, og da sagsøgte ikke selv var mødt eller i øvrigt repræsenteret, afsiges der, jfr. retsplejelovens § 362, dom efter sagsøgerens påstand i det nedenfor angivne omfang, der findes begrundet i sagsfremstillingen og det i øvrigt fremkomne, med renter og sagsomkostninger som nedenfor anført."

Der er fra byrettens side begået sagsbehandlingsfejl, idet appellanten Åndsvidenskabsforlagets nu afdøde indehaver, Kurt Christiansen, ved den berammede hovedforhandling i sagen den 2. juli 2019 havde dokumenteret lovligt forfald ved forevisning af den fremlagte lægeattest. Til trods for dokumentationen for lovligt forfald nægtede Københavns Byret ved kendelse at udsætte hovedforhandlingen den 2. juli 2019, hvilket strider imod domstolens mangeårige faste praksis udviklet med henvisning til retsplejelovens § 360, stk. 7, hvoraf fremgår, at retten kan undlade at tillægge en parts udeblivelse udeblivelsesvirkning, hvis ude-

blivelsen må antages at skyldes lovligt forfald. Byrettens kendelse af 2. juli 2019 er fremlagt.

Konkret medfører den af byretten afsagte dom, at Åndsvidenskabsforlaget er blevet dømt på andres vidneudsagn uden at have haft mulighed for at komme til orde, hvilket udgør en alvorlig krænkelse af dens retssikkerhed. Åndsvidenskabsforlagets stilling er dermed blevet forringet ved gennemførelsen af den berammede hovedforhandling.

Foruden at udgøre en alvorlig krænkelse af Åndsvidenskabsforlagets retssikkerhed, er byrettens undladelse af at udsætte hovedforhandlingen en krænkelse af appellantens anerkendte retskrav på at få prøvet sin sag i to instanser i henhold til Artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om retten til en retfærdig rettergang.

Begge forhold er af væsentlig betydning, ikke alene for sagen og hensynet til en rigtig dom, men i særdeleshed for appellanten, der er blevet dømt på andres vidneudsagn, som han på grund af den trufne afgørelse ikke har haft mulighed for at imødegå.

Det er dermed en grov sagsbehandlingsfejl, som Byretten ved den afsagte dom den 19. juli 2019 har begået, og den findes deslige at være i modstrid med mangeårig fast praksis.

Der kan i denne forbindelse henvises til UfR 2011.2259 H. Ifølge dommen havde landsretten ikke begået sagsbehandlingsfejl ved under hensyn til sagens forløb, herunder med flere omberammelser og fornyet anmodning om omberømmelse, at optage sagen til dom og derpå afsige udeblivelsesdom, uanset at sagsøgte i sagen, der var udeblevet fra den berammede hovedforhandling, havde oplyst, at han var blevet indlagt på hospital.

Af Højesterets præmisser fremgår det, at: "Landsretten modtog ikke lægeerklæring vedrørende den sygdom, Svend Ove Jensen angav at lide af den 21. august 2009, og på baggrund af sagens hidtidige forløb udgjorde det materiale, landsretten modtog vedrørende hospitalsindlæggelsen den 22. august 2009, ikke fornøden dokumentation for, at Svend Ove Jensen havde haft lovligt forfald den 24. august 2009. Efter det forudgående forløb kan det endvidere ikke kritiseres, at landsretten - uanset oplysningen om hospitalsindlæggelse - undlod at give Svend Ove Jensen en frist til fremlæggelse af yderligere dokumentation for, at han havde haft lovligt forfald.

Da der således ikke er grundlag for at fastslå, at landsretten har begået fejl ved sagsbehandlingen, jf. retsplejelovens § 369, stk. 4, stadfæster Højesteret dommen.

...

I nærværende sag er der derimod dokumentation for lovligt forfald, hvilket også fremgår af Byrettens kendelse af den 2. juli 2019, hvori det angives: "Det kan herefter ikke lægges til grund, at Kurt Christiansens stilling vil blive forringet ved gennemførelse af den berammede hoved-

forhandling, uanset at Kurt Christiansen har dokumenteret lovligt forfald." ...

Det er således Åndsvidenskabsforlagets opfattelse, at Københavns Byrets afgørelse af 19. juli 2019 bør realitetsbehandles af landsretten som 2. instans, idet der fra byrettens side er begået en grov sagsbehandlingsfejl af væsentlig betydning for sagens forløb og udfald."

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut har i fondens sammenfattende processkrift af 3. maj 2021 anført, at det opgjorte tab er 2,8 mio. kr. (i byretten angivet at være 7,5 mio. kr.).

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut har herudover yderligere gjort følgende gældende (overskrifts- og afsnitsnummerering og henvisninger til bilag og ekstrakt udeladt):

"HOVEDANBRINGENDER – SANKTION

...

... Forskellen på omsætningstallene for "forlag" i Kosmos-bladene, som Appellanterne henviser til, og omsætningstallene i Indstævntes tabsopgørelse skyldes det blotte faktum, at tallene angivet i Kosmos-bladene omfatter flere regnskabsposter end blot bog salg, der er anvendt i Indstævntes tabsopgørelse. I Kosmosbladene fra 2010-2015, der vedrører regnskabsårene 2010-2014, omfatter omsætningstallet for "forlag" foruden bog salget også omsætning fra (1) Kosmos-bladet, (2) e-bøger, (3) kursusvirksomhed på Martinus Institut og (4) øvrige indtægter. I Kosmosbladene fra 2016-2017, der vedrører regnskabsårene 2014-2016, omfatter posterne "Forlag", "Tidsskriftet Kosmos" og "Forlag og tidsskriftet Kosmos" foruden bog salget også omsætning fra (1) Kosmos-bladet, (2) e-bøger, (3) forsendelsesporto, (4) tilskud fra Bladpuljen og (5) øvrige indtægter. For så vidt angår forskellen på fremstillingen i Kosmos-bladene fra 2010-2015 henholdsvis Kosmos-bladene fra 2016-2017 skyldes dette, at der i forbindelse med fusionen af de to fonde til én fond i 2015 skete en række kontomæssige ændringer. Det bemærkes i øvrigt, at oplysningerne i Kosmos er udformet så enkelt som muligt, idet formålet med oplysningerne er at give læseren et let forståeligt indblik i Indstævntes økonomi. Oplysningerne i Kosmos-bladene er således ikke tilstrækkeligt detaljerede til at kunne fungere som basis for en tabsopgørelse.

... den tabte fortjeneste på de trykte værker er fastsat meget konservativt til 50% af salgsprisen efter 2011, uanset at det følger af revisorerklæringen, at den tabte gennemsnitlige fortjeneste på de trykte bøger udgør 68% af salgsprisen. Fortjenesten er således dokumenteret højere af revisoren, end det i opgørelsen anførte. Appellanterne har derudover valgt ikke at imødekomme Indstævntes opfordring fremsat i processkrift 6 af 4. juni 2019 og genfremsat i ankesvarskrift ad realiteten til at fremkomme med opdaterede oplysninger pr. d.d. om antal nu udgivne og solgte eksemplarer samt foretagne downloads svarende til oplysning-

gerne i Appellanternes daværende advokats opgørelse i dennes processkrift af 6. juli 2015. Indstævntes uberettigede fortjeneste fra 2015 og frem til d.d. er således heller ikke medtaget i kravet, på trods af at Appellanterne også efter 2015 har fortsat med at krænke Indstævntes rettigheder. Det skal tillægges processuel skadevirkning således, at det må lægges til grund, at betalingskravet skal fastsættes som påstået af Indstævnte.

...

... Det bemærkes, at det er helt i overensstemmelse Indstævntes love med kommentarer, som Appellanterne selv har fremlagt og henvist til, at Indstævnte skal søge at opnå en rimelig og fornuftig fortjeneste på forvaltningen af sine rettigheder, jf. eksempelvis kommentarer til bestemmelsen i § 4, stk. 4, hvorefter "De nødvendige midler til institutionens virksomhed tilvejebringes ved egen indtjening og ved ubetingede gaver og bidrag: "Man må regne med at instituttet engang i fremtiden vil få en ret betydelig indtjening i form af de honorarer, som skal betales af fremmede forlag og andre for at reproducere og udgive værkerne." Videre i § 4, stk. 5 hedder det: "Samtlige institutionens indtægter og de til denne ydede bidrag og gaver kan alene anvendes til institutionens formål efter § 3". I kommentaren hertil hedder det: "Denne bestemmelse betyder, at priserne på bøger, studier og ophold m.v. skal holdes så lave som instituttets samlede økonomi og opfyldelse af formålet tillader. Som tidligere nævnt skal der ikke stiles efter at opsamle kapital eller formue - ud over det, som måtte være nødvendigt for at Instituttet så hensigtsmæssigt som muligt kan opfylde sit formål".

...

Der foreligger ikke objektive ansvarsfrihedsgrunde ud fra synspunkter om nødret, nødværge eller negotiorum-gestio "lignende betragtninger", der i forhold til hverken krænkelser- eller sanktionsspørgsmålet skulle indebære, at Appellanterne ikke har handlet i strid med Indstævntes rettigheder til Værket eller at Appellanterne ikke er erstatningsansvarlige over for Indstævnte.

... For så vidt angår Appellanternes opfordring i processkrift C og gennemført i processkrift af 5. marts 2020 skal der henvises til, at Indstævnte allerede har oplyst, at alle udgaver af Værket er udgivet i trykt bogform og kan købes hos Indstævnte, at enhver har kunnet tilgå hele originalmanuskriptet til Livets Bog I-VII på Indstævntes hjemmeside siden 2009, og førsteudgaverne siden starten af 2010 og dermed inden udgivelsen af piratkopierne, og at den nyeste udgave også er tilgængelig på Indstævntes hjemmeside med behørig orientering om genudgivelse, retningslinjer for genudgivelse og komplette lister over samtlige rettelser inklusiv en grundig redegørelse for hvert enkelt rettelser. Indstævnte har ligeledes fremlagt en oversigt over antal rettelser i de store bøger, ligesom Appellanterne selv har fremlagt de offentligt tilgængelige oversigter over samtlige rettelser. Førsteudgaverne har endvidere altid været tilgængelige på bibliotekerne, ligesom Indstævnte i 2019, hvor de antikvariske eksemplarer var udsolgt hos Indstævnte, udgav et faksimileoptryk af førsteudgaven.

Det bemærkes i øvrigt, at det på baggrund af Jan Langekærs indlæg på Facebook samt anmodninger om donationer på hjemmesiderne www.livetsskole.info, www.dettredietestamente.info og www.martinus-webcenter.dk synes tvivlsomt, at Appellanterne skulle have haft væsentlige økonomiske udgifter i forbindelse med driften af Appellanternes virksomhed, som forklaret af samme i forbindelse med både første og anden deldom fra Københavns Byret, herunder Jan Langekærs forklaring, hvorefter han skulle have afholdt udgifter for 9-10 millioner kroner.

For helhedens skyld skal det bestrides, at Indstævnte har udvist retsfortabende passivitet. Indstævnte har rettidigt overfor samtlige Appellanter gjort indsigelse imod de af Appellanternes kontinuerlige og forsætlige krænkelser. Der henvises til sagsfremstillingen i stævning af 28. maj 2013. Appellanterne angiveligt nu forstår Rådsmeddelelse af 5. marts 2010 som et frafald af indstævntes berettigede indsigelse overfor Appellanterne kan, i bedste fald, anses som en bevidst misfortolkning. Som bemærket af retten i deldom af 19. juli 2019, da kan rådsmeddelelsen ikke anses som et bindende tilsagn, hvorpå Appellanterne kan støtte rettigheder. Der er tale om en meddelelse af generel karakter, der hverken benævner Appellanterne eller i øvrigt retter sig specifikt til disse, og hvori det ligeledes er angivet, at der er tale om grove krænkelser af indstævntes rettigheder. Selv i det tilfælde, hvor meddelelsen måtte anses som rettet mod Appellanterne, da følger det af samme, at "[Rådet] ikke [vil] udelukke, at der på et senere tidspunkt kan tages retslige skridt for at beskytte ophavsretten". Ud over ovennævnte indsigelser rettet direkte til Appellanterne, som redegjort for i stævning af 28. maj 2013 har indstævnte endvidere i perioden efter rådsmeddelelsen ved flere lejligheder udtalt, at Appellanternes handlinger var i strid med indstævntes ophavsrettigheder og er sket uden indstævntes forudgående tilladelse. Som eksempel herpå fremlægges indstævntes meddelelse til Facebook-gruppen "Martinus Interessegruppe" af 6. januar 2011, som Søren Ingemann er administrator af. Indstævntes handlinger har således på intet tidspunkt berettiget kunnet bibringe Appellanterne den opfattelse, at Indstævnte ikke ville gøre et krav gældende. I et åbent brev fra Kurt Christiansen af 28. oktober 2013 fremgår det, at Kurt Christiansen "var klar over, at der kunne opstå problemer, der krævede penge" ved udgivelsen af alle faksimileudgaverne af Martinus' tekster. Appellanterne aftalte i den forbindelse, at hvis Kurt Christiansen ikke kunne "håndtere rådet ved MI ved brevveksling o.l. [...]" skulle han [nok] lede sagen fra [Appellanternes] side, hvis det skulle ske at der blev en retssag." Appellanterne aftalte ligeledes, at "udgifter der kunne opstå, hvis [Appellanterne] skulle igennem en retssag, fordi MI har copyright til teksterne, skulle de andre tre i firkløveret skaffe." Det følger ligeledes af samme brev, at det blev anset som en "ubehagelig, men overkommelig mulighed, at MI ville anlægge sag imod firkløveret for at påberåbe deres ophavsret til teksterne." Appellanterne har således været fuldt bevidste omkring det faktum, at de krænkede indstævntes ophavsrettigheder, og at indstævnte som følge heraf ville håndhæve sine rettigheder.

...

Appellanternes sagsfremstilling om Indstævntes håndhævelse af sine rettigheder overfor tredjemand bestrides og er i øvrigt uden betydning for nærværende sag.”

Desuden har Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut under hovedforhandlingen anført, at ophavsretslovens § 61, stk. 2, ikke kan finde anvendelse, da der ikke foreligger et testamente fra Martinus som nævnt i bestemmelsen.

Om sag BS-48002/2019-OLR har Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut anført, at fonden ikke mener, at der er begået sagsbehandlingsfejl, som kan begrunde, at anken skal behandles af landsretten, men at fonden har valgt ikke at nedlægge påstand om afvisning, idet fonden – hvis landsretten måtte finde, at der er begået sagsbehandlingsfejl – ikke vil risikere, at sagen hjemvises.

Landsrettens begrundelse og resultat

Sag 48002/2019-OLR

Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær har for landsretten yderligere gjort gældende, at Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut som følge af retsfortabende passivitet har fortabt retten til at gøre indsigelse mod enhver af dem begået ophavsretskrænkelser og til at kræve erstatning og godtgørelse herfor.

Af den af dem påberåbte meddelelse i Kosmos nr. 4 i 2010, som efter det oplyste er offentliggjort på Martinus Instituttets hjemmeside i marts 2010, fremgår, at instituttets ophavsret er groft krænket ved den omtalte udgivelse, og at krænkelserne er påtalt over for udgiveren, men at man har besluttet at undlade retsforfølgelse. Det fremgår imidlertid samtidig, at instituttet ikke herved opgiver ophavsretten, og at instituttet eventuelt senere vil tage retslige skridt for at beskytte ophavsretten. Landsretten finder, at Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut ikke ved denne meddelelse kan anses for at have opgivet ophavsretten til Martinus' værker og i forhold til Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær ikke har forpligtet sig til at undlade retsforfølgning af de af dem begåede ophavsretskrænkelser eller at undlade at kræve erstatning og godtgørelse herfor.

Søren Ingemann Larsen har for byretten forklaret, at han, da han og Kurt Christiansen lagde originalmanuskripterne ud på nettet den 24. februar 2009, forinden var klar over, at instituttet (Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut), såfremt han spurgte om tilladelse hertil, ville sige nej. Kurt Christiansen og Søren Ingemann Larsen har desuden forklaret, at de efter offentliggørelsen modtog indsigelser fra instituttet. Jan Langekær har ligeledes forklaret, at han ikke

spurgte om lov forud for, at han medvirkede til at få de af ham og de øvrige appellanter producerede bøger trykt og solgt, idet han vidste, hvad svaret ville være.

Af oplysningerne i sagen og det forklarede fremgår, at der efter de nævnte offentliggørelser og heraf følgende indsigelser har været en dialog mellem på den ene side Kurt Christiansen, Søren Ingemann Larsen, Jan Langekær og Ruth Olsen og på den anden side bestyrelsen for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut, hvor man forsøgte at finde en mindelig løsning.

Det fremgår endvidere af oplysningerne i sagen, at Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut har påtalt ophavsretskrænkelser ved brev af 27. marts 2009 til Søren Ingemann Larsen med kopi til Kurt Christiansen, ved brev af 12. februar 2010 til Kurt Christiansen med kopi til Ruth Olsen, ved mail af 28. april 2010 til Søren Ingemann Larsen, ved brev af 15. december 2010 til Kurt Christiansen og Jan Langekær, ved brev af 11. oktober 2011 til Ruth Olsen og ved brev af 3. marts 2013 til Jan Langekær.

Når henses hertil og det i øvrigt oplyste i sagen, herunder forklaringerne under den indledende delforhandling i byretten fra Kurt Christiansen, Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen og Jan Langekær om samarbejdet mellem dem ("firklovet") om trykning, salg og anden offentliggørelse af deres udgaver af Martinus' værker, herunder blandt andet gennem den af Jan Langekær stiftede Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation, finder landsretten, at Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær ikke kan anses for at have haft eller fået en af retsordenen beskyttet forventning om, at Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut ville undlade at retsforfølge de af dem foretagne ophavsretskrænkelser som følge af den tid, der forløb, inden Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut den 29. maj 2013 udtog stævning mod dem.

Ophavsretskrænkelser og ophør af tilgængeliggørelse

Landsretten finder, at retsgrundsætninger om nødret, nødværge og negotiorum gestio ikke kan give Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær en videre adgang til at udgive, fremføre for offentligheden og på anden vis tilgængeliggøre Martinus' værker for almenheden, end hvad der måtte følge af Den Europæiske Menneskerettigheds-konventions artikel 9 og 10.

Det bemærkes i øvrigt, at der ikke er oplysninger om, at Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær har henvendt

sig til fondsmyndighederne om bestyrelsen for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts forvaltning i henhold til § 3 i fundatsen for fonden.

Der foreligger ikke et testamente fra Martinus, som fastlægger, hvorledes ophavsretten til hans værker skal udøves efter hans død, eller som overlader det til en anden at give sådanne forskrifter. Ophavsretslovens § 61, stk. 2, finder derfor ikke anvendelse.

Landsretten er med tilføjelse af disse bemærkninger i det hele enig i byrettens begrundelse og resultat i deldommen af 11. december 2014 og i den heri foretagne afvejning af hensynet til Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekærs religions- og ytringsfrihed over for Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Instituts ophavsret.

Landsretten stadfæster derfor det ved deldommen bestemte, dog således at de dømte parter navne præciseres som nedenfor bestemt.

Fjernelse af ulovlige eksemplarer, erstatning og godtgørelse og offentliggørelse af byrettens deldom af 11. december 2014 og dom af 19. juli 2019

Som nævnt har Kurt Christiansen, Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen og Jan Langekær under den indledende delforhandling i byretten forklaret om et samarbejde mellem dem ("firkløveret") om trykning, salg, offentlig fremførelse og anden tilgængeliggørelse for almenheden af deres udgaver af Martinus' værker, herunder blandt andet gennem den af Jan Langekær stiftede Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation.

Landsretten er med denne bemærkning i det hele enig i byrettens begrundelse og resultat i dommen af 19. juli 2019. Det, som Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær yderligere har gjort gældende for landsretten, kan ikke føre til et andet resultat.

Det af byretten herom i dommen af 19. juli 2019 bestemte stadfæstes derfor med den nedenfor foretagne præcisering af de dømte parter navne.

Sag BS-48075/2019-OLR

Deldommen af 11. december 2014 kunne alene ankes særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet efter retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. og 2. pkt. Procesbevillingsnævnet har ved afgørelse af 12. marts 2015 meddelt afslag herpå. Deldommen kan følgelig alene ankes af boet efter Kurt Christiansen som led i en anke af byrettens udeblivelsesdom af 19. juli 2019 angående de udestående påstande.

Ifølge retsplejelovens § 369, stk. 4, kan den, der er dømt som udebleven, kun anke dommen under påberåbelse af fejl ved sagsbehandlingen.

Kurt Christiansen havde, som også antaget af byretten, dokumenteret lovligt forfald den 2. juli 2020. Landsretten finder, at det ikke kan anses for en sagsbehandlingsfejl, at byretten efter en afvejning af hensynet til at fremme sagen, den omstændighed, at Kurt Christiansen havde afgivet partsforklaring om de påstande, som der blev taget stilling til ved deldommen af 11. december 2014, karakteren af de udestående påstande og det oplyste om Kurt Christiansens sygdom og helbredelsesudsigter over for Kurt Christiansens interesse i at give møde og kunne afgive forklaring som part besluttede ikke at udsætte hovedforhandlingen den 2. juli 2020.

Da Kurt Christiansens advokat herefter valgte at fratræde og alene repræsentere de øvrige sagsøgte, var Kurt Christiansen ikke repræsenteret i retsmødet. Han kunne derfor som sket dømmes som udebleven efter retsplejelovens § 362, stk. 1, jf. § 360, stk. 3.

Landsretten finder, at der heller ikke herved er begået sagsbehandlingsfejl, som kan begrunde, at udeblivelsesdommen kan ankes i medfør af retsplejelovens § 369, stk. 4.

Landsretten afviser derfor boets anke af dommen af 19. juli 2019.

Landsretten bemærker i øvrigt, at det beror på boet efter Kurt Christiansens beslutning om ikke at opfylde betingelsen i byrettens kendelse af 23. august 2019 om at betale de ved udeblivelsesdommen idømte sagsomkostninger eller stille sikkerhed herfor og om at trække anmodningen om genoptagelse tilbage, at sagen ikke blev genoptaget for byretten.

Sagsomkostninger

Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation, Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær og boet efter Kurt Christiansen har – selvom Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen og boet har været repræsenteret af én advokat og Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation, Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær af en anden advokat – i al væsentlighed anført samme påstande og anbringender. Hovedforhandlingen har varet 2 dage.

Herefter, og efter sagens udfald, omfang og forløb, skal Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation, Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær og boet efter Kurt Christiansen in solidum betale 120.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten til

Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut til dækning af fondens udgift til advokatbistand ekskl. moms.

THI KENDES FOR RET:

I sag 48002/2019-OLR stadfæstes byrettens domme af 11. december 2014 og 19. juli 2019 med den præcisering, at de dømte parter er Ruth Olsen (tidligere Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen CVR-nr. 12139101 og CVR-nr. 17398954), Søren Ingemann Larsen (tidligere www.martinus-webcenter.dk v/Søren Ingemann Larsen), Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation CVR-nr. 29146721 og Livets Skole i Martinus åndsvidenskab CVR-nr. 41605863 (tidligere Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær).

I sag BS-48075/2019-OLR afvises boet efter Kurt Christiansens anke.

I sagsomkostninger for landsretten skal Ruth Olsen, Søren Ingemann Larsen, Fonden Det Tredie Testamente/The Third Testament Foundation CVR-nr. 29146721, Livets Skole i Martinus åndsvidenskab v/ Jan Langekær CVR-nr. 41605863 og boet efter Kurt Christiansen inden 14 dage in solidum betale 120.000 kr. til Fonden Martinus Åndsvidenskabelige Institut. Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.

Publiceret til portalen d. 08-06-2021 kl. 10:00

Modtagere: Appellant www.Martinus-Webcenter.dk v/ Søren Ingemann
Larsen, Appellant Fonden Det Tredie Testamente / The Third Testament
Foundation, Appellant Kosmologisk Information v/ Ruth Olsen, Appellant
Livets Skole i Åndsvidenskab v/ Jan Langekær